

Ministeriële regeling milieukwaliteitseisen gevaarlijke stoffen oppervlaktewateren - gevolgen in de praktijk

Op 22 december 2004 is de 'Regeling milieukwaliteitseisen gevaarlijke stoffen oppervlaktewateren' van VROM en VenW gepubliceerd in de Staatscourant nummer 247. Hiermee zijn, geheel in overeenstemming met de eisen in de Europese richtlijn 76/464/EG inzake gevaarlijke stoffen in het aquatische milieu, de nationale waterkwaliteitseisen (MTR-waarden) en de maatregelenprogramma's voor het bereiken van deze kwaliteitseisen juridisch bindend vastgelegd. Met deze Regeling is een eind gekomen aan de geschillen die Nederland had met de Europese Commissie over de uitvoering van de richtlijn uit 1976.

Historie

De ministeriële regeling is opgesteld en gepubliceerd naar aanleiding van het feit dat Nederland in 2001 is veroordeeld door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, vanwege het niet op de juiste wijze uitvoering geven aan artikel 7 van de richtlijn 76/464/EG. Artikel 7 gaat over die stoffen waarvoor een reductieprogramma, gebaseerd op waterkwaliteits-doelstellingen, opgesteld dient te worden. Omdat de uitspraak van het hof alleen betrekking had op het Scheldebekken is in eerste instantie een ministeriële regeling voor de Westerschelde opgesteld. Later is door de Europese Commissie de procedure verbreed naar alle stroomgebieden. De op 22 december 2004 gepubliceerde regeling 'milieukwaliteitseisen gevaarlijke stoffen oppervlaktewateren' is de officiële uitwerking van de in de veroordeling vermelde eisen voor het Scheldebekken en de verbreding daarvan naar alle stroomgebieden.

Hoe is de Regeling tot stand gekomen?

Gestart is met het verzamelen van de informatie over de oppervlaktewaterkwaliteit in de vier grote stroomgebieden die Nederland onderscheidt (Rijn, Maas, Schelde, Eems). Dit is gedaan voor alle stoffen die onder het regime van de richtlijn 76/464/EG zouden kunnen vallen. Ook zijn de beschikbare oppervlaktewaterkwaliteitseisen voor deze stoffen verzameld en is er zonodig – bij gebrek aan doelstelling voor specifieke stoffen – een kwaliteitseis afgeleid. Daarnaast is er geïnventariseerd welke bronnen en activiteiten in potentie kunnen leiden tot lozingen en verliezen naar oppervlaktewater in de betreffende stroomgebieden. Op basis van de waterkwaliteitsgegevens is een eerste indicatie verkregen welke van de stoffen mogelijk relevant zijn voor het betreffende stroomgebied. Vervolgens zijn de waterkwaliteitsgegevens m.b.t. de relevante stoffen getoetst aan de waterkwaliteitseisen. Stoffen waarvoor bij toetsing een overschrijding van de waterkwaliteitseisen werd vastgesteld zijn als probleemstoffen aangemerkt. Voor deze probleemstoffen zijn de bestaande (inter)nationale maatregelen in detail uitgezocht. Voor de overige relevante stoffen in een stroomgebied zijn op hoofdlijnen de maatregelen ter bestijding van verliezen naar oppervlakte water samengevat.

De Regeling op hoofdlijnen

De regeling bestaat uit een aantal artikelen en 6 bijlagen. De eerste bijlage betreft de waterkwaliteitseisen, de bijlagen 2,3,4 en 5 betreffen de maatregelenprogramma's voor het Rijn-, Maas-, Schelde- en Eemsstroomgebied. Bijlage 6 betreft informatie over analysemethoden en detectielimieten

Waterkwaliteitseisen

Voor 173 stoffen is een milieukwaliteitseis in bijlage 1 van de Regeling opgenomen.

Voor de meeste stoffen zijn de reeds beschikbare nationale waterkwaliteitseisen gebruikt. Deze zijn afkomstig uit de CIW notitie 'normen voor het waterbeheer' (CIW, 2000) of zijn afgeleid binnen het interdepartementale project Internationale Normstelling Stoffen (INS). Voor 45 stoffen waren tot nu toe in Nederland geen waterkwaliteitseisen beschikbaar. Deze zijn daarom grotendeels door het Rijksinstituut voor Integraal Zoetbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA), in het kader van de ministeriële regeling voor de Westerschelde, afgeleid. Voor een klein aantal stoffen was het onmogelijk dergelijke waterkwaliteitseisen af te leiden door gebrek aan gegevens; voor de vaststelling van de waterkwaliteitseisen in de regeling is voor deze stoffen aansluiting gezocht bij de in België, Duitsland en Denemarken.

Maatregelenprogramma's per stroomgebied

In de bijlagen 2-5 is per stroomgebied vastgelegd wat de relevante stoffen zijn, welke daarvan tot de groep van probleemstoffen behoren en met welke maatregelen/beleid de emissies van deze stoffen worden bestreden. Uit meetprogramma's in Rijkswateren die in 2001 en 2002 zijn uitgevoerd en de inventarisaties voor de Kaderrichtlijn Water blijkt dat er veel van de 173 stoffen in de stroomgebieden (kunnen) voorkomen, maar dat voor slechts een relatief klein aantal stoffen de waterkwaliteitseisen werden overschreden (zie tabel 1). Het aantal relevante stoffen per stroomgebied is vastgesteld op 105, 111, 91 en 64, en het aantal waterkwaliteitseis overschrijdingen op 9, 11, 14 en 4, voor respectievelijk de stroomgebieden Rijn, Maas, Schelde en Eems/Dollard.

Wat is er veranderd ten opzichte van normen voor het waterbeheer (CIW, 2000) ?

Om aan de wensen van de Europese Commissie tegemoet te komen zijn de waterkwaliteitseisen juridisch bindend vastgelegd, echter als richtwaarde zoals gedefinieerd in de Wm. De werkwijze in de praktijk van vergunningverlening en waterkwaliteitstoetsing is daarmee dan ook niet wezenlijk veranderd. In de toelichting op de regeling valt daarover meer te lezen, bijv. een aanbeveling rond het gebruik van de immissietoets.

Voor het overgrote deel van de stoffen zijn de waterkwaliteitseisen ongewijzigd ten opzichte van de waterkwaliteitseisen gepubliceerd in de CIW rapportage 'normen voor het waterbeheer'. Slechts in een klein aantal gevallen is de waterkwaliteitseis veranderd op basis van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht. Het betreft hier in ieder geval de bestrijdingsmiddelen 2,4-D, atrazine, carbendazim, MCPA, parathion-ethyl en mecoprop. Uiteraard kunnen deze wijzigingen in de waterkwaliteitseisen gevolgen hebben voor het beheer. In principe kan een verandering van een kwaliteitseis leiden tot een wijziging van de lozingsnormen in een vergunning. Hoe groot de impact in de praktijk zal zijn is op dit moment nog onduidelijk. Vooralsnog lijkt het passend om een eventuele bijstelling van vergunningen in te passen in het bestaande regime voor herziening.

Voor 45 stoffen is voor het eerst een waterkwaliteitseis beschikbaar om aan te toetsen.

Overigens blijven de overige waterkwaliteitsdoelstellingen die we in Nederland hebben, zoals het VR, ongewijzigd voortbestaan.

Status van de regeling – relatie tot Kaderrichtlijn Water

De lijst met waterkwaliteitseisen in de regeling is vanaf 22 december 2005 in de Wet vastgelegd, waarmee ze juridisch bindend zijn geworden met de status van richtwaarde. Met de publicatie van de regeling vervalt de ministeriële regeling die specifiek ging over de Westerschelde. Daarnaast zijn de waterkwaliteitseisen, zoals in normen voor het waterbeheer en die in de 4^e nota waterhuishouding stonden, geformaliseerd.

Het vaststellen van waterkwaliteitsdoelstellingen voor geheel Nederland via de Regeling loopt niet vooruit op het vaststellen van waterkwaliteitsdoelstellingen op grond van de Kaderrichtlijn Water. Gegeven de uitspraak van het Hof kan het vaststellen van landelijk geldende waterkwaliteitsdoelstellingen op grond van de Kaderrichtlijn niet worden afgewacht, en zijn de kwaliteitsdoelstellingen daarom nu vastgelegd.

Door de implementatie van de Kaderrichtlijn Water zal de Regeling in zijn huidige vorm op termijn echter wel overbodig worden, ook al omdat de Kaderrichtlijn Water de volledige

intrekking van richtlijn 76/464/EC in 2013 regelt. Het vastleggen van milieukwaliteitseisen voor prioritair stoffen uit de kaderrichtlijn Water en voor overige relevante stoffen in stroomgebieden zal leiden tot intrekking van de waterkwaliteitseisen uit de Regeling. De stroomgebiedsbeheersprogramma's zullen de plaats in gaan nemen van de maatregelenprogramma's (en ook veel meer omvatten).

Meer informatie: D.F. Kalf, RIZA, tel: 0320-297166, e-mail: d.kalf@riza.rws.minvenw.nl en J. Plokker, RIZA, tel: 0320-298472, e-mail: j.plokker@riza.rws.minvenw.nl.

Tabel 1: overschrijding van de waterkwaliteitseisen per stof en per stroomgebied.

<i>Stofnamen</i>	<i>Stoffen boven de water-kwaliteitseis in het Rijnstroomgebied</i>	<i>Stoffen boven de water-kwaliteitseis in het Maas-stroomgebied</i>	<i>Stoffen boven de water-kwaliteitseis in het Schelde-stroomgebied</i>	<i>Stoffen boven de water-kwaliteitseis in het Eems/Dollard-stroomgebied</i>
PCB's	V	V	V	
Anthraceen	V	V	V	
Benzo(k)fluorantheen	V	V	V	
Naftaleen		V	V	
Zink	V	V	V	
Koper	V	V	V	
Stikstof	V	V	V	V
Fosfaat	V	V	V	V
Dibutyltin			V	
Tributyltin	V		V	V
Trifenyyltin			V	V
Diuron		V	V	
HCB	V	V		
Endosulfan		V		
Isoproturon			V	
Chloorpyrifos			V	
Totaal aantal overschrijdingen van de waterkwaliteitseis	9	11	14	4

PCBs zijn als één groep stoffen aangemerkt

Voor een aantal stoffen is toetsing niet mogelijk omdat bijvoorbeeld goede analysemethoden ontbreken of omdat de waterkwaliteitseis onder de gehanteerde detectielimiet ligt.